

Labrīt, tautas vēlētais prezidents!

LĪCĪŠA REPORTAŽA

Tuvojoties gaišajiem 15. maija svētkiem, sākuši knosities valsts iekārtas apvērsuma tīkotāji, kas gribētu finalizēt Latviju kā republiku un pārvērst par kārtīgu prezidentālu valsti. Protams, mēnesnīcas gaismā veicamais vieglītēm aizplivurots kā nevainīgs "bērnu rīts" ar teoretisku apspriešanos vecās demokrātijas sirdī, Saeimas telpās, par iegāstu minot partiju doto solījumu izpildi, kad 12. Saeimas priekšvēlēšanās politiskie spēki nozvērējušies piešķirt tautai tiesības vēlē Valsts prezidentu. Partiju karteļa pārvaldes piekritējiem šermuļi pārkrien pār kauliem. Ko – pošas restaurēt diktatūru? Tas notiek vēlēto priekšstāvju, 100 Saeimas ķeizariņu degungalā? Kur skatās drošības dienesti?

Nesmīdiniet! Ar Mežvieta un Maiziša kungiem jau runāts – abi patrioti esot mūsu pusē. Nekrītiēt panikā – iekārtas maiņas darba grupa strādā Juridiskās komisijas likumiskos ietvaros, un to vada deputāts, profesors, tieslietu doktors Ringolds Balodis. Es zvanīju ASV vēstnieci, un misis no Vašingtonas mierināja, ka uztraukumiem neesot ne mazākā pamata. Līdzšinējo nemākulīgo politisko vadību neaizsūtīs pie velna vecmāmiņas vienā rāvienā, ķīselveida pārvaldības vietā liekot tautas uzticību pelnījušu saimnieku valsts augstākajā darbavietā un proklamējot prezidentālu valsti. Partiju šmucīgā karteļa likvidēšana būs secīgs process, kad varu sagrābj nevis LTV1 tiešraidē diennakts tumšākajās stundās, bet garākā laika distancē, piešķirot plašāku tiesību apjomu un pilnvarojumu tautas vēlētam valsts galvam. Izšķirošās reizēs nedrīkst paļauties uz providenci, visam jābūt noformētam, regulētam un juridiski piemērotam, lai īstenotu tautas suverēno gribu.

Zinādams par plašu darbaļaužu masu atbalstu, dr. Balodis darba grupas sēdē nemaz nemēģināja noma-

TIMURA SUBHANKULOVA FOTO

Otrdien uz kārtējo sēdi sanāca Saeimas Juridiskās komisijas deputātu darba grupa Valsts prezidenta pilnvaru iespējamai paplašināšanai un ievēlēšanas kārtības izvērtēšanai. Šajā reizē politiķi sprieda par Satversmes pantiem, kas nosaka prezidenta tiesības apžēlot noziedzniekus un sasaukt ārkārtējas valdības sēdes. Darba grupas vadītājs Ringolds Balodis ("No sirds Latvijai") pirms tam priecājās, ka darba grupā aktīvi piedalās ne tikai juristi, Valsts prezidenta kancelejas pārstāvji un bijušie valsts prezidenti, bet arī bijušie ministru prezidenti un citas augsta ranga valsts amatpersonas. Otrdien sēdē piedalījās arī bijušie premjeri Indulis Emsis (no kreisās) un Aigars Kalvītis, kā arī bijusī Ministru prezidente, tagad Saeimas deputāte Laimdota Straujuma.

kot par akadēmisko zinātņu biedrības pulcēšanos vai sarakojumu cilvēkiem ar nestabilu psihi, kas par lemto nenes atbildību. Kopdarbībai viņš bija uzaicinājis par klātesošiem mūsu izcilākos juridiskos spideklus, ģenerālprokuroru Kalnmeieru ieskaitot. Pasvitrojot momenta nozīmīgumu, talcīniekos pieteicās pārliecināti prezidentālisti, 4. maija Neatkarības deklarācijas tēvi Romāns Apsītis, Tālavas Jundzis un Aivars Endziņš. Republikas bērnieku vidū bija arī staltā Vējoņa kunga prievātsekretārs Jānis Pleps un adjutante Kristīne Jaunzeme, kuri sajūsmīgi māja ar galvu par piekrišanu priekšā stāvošajam progresīvajam pārmaiņām, un Valsts kancelejas vadītājs Mārtiņš Krieviņš. Kā zināms, viņa priekštecis, pirmskara kancelejas direktors Dāvids Rudzītis, bija starp 1934. gada 15. maija vedējiem.

Vēlētāji par briestošo nepieciešamību nodot kolektīvās tukšu salmu kūlēju bezatbildības varu vienpersonīgās, profesionālākās,

taisnīgākās un atbildīgākās rokās tika runājuši, kamēr piepampst mēle. Parlamentāriešu nekārtīgā dzīvē bija aizvērts tik daudz neglītu lapušu, ka godīgie pilsoņi brīnījās, kāpēc lielu daļu no viņiem nav arestējis FIB. Cilvēki prasīja pārtraukt šauru grupējumu varas monopoli, demokrātijas ārdīšanu ar pašas demokrātijas saukļiem, kas ved valsti mūklajā un nost no latviskām vērtībām. Viņi sastapa dīvainu apātiju no politiķu puses un tautas vēlēta prezidenta idejas iekonservēšanu papirkurvī, jo Saeimas ļaudis ieņemto krēslu mikstumā jutās ērti un komfortabli, neparko nevēlēdamies būt traucēti pseidodemokrātiskas veģetēšanas labsajūtā. Tā ir ierobežotas pieejamības informācija, bet lasītājiem jāzina, ka parlamentārajiem strādātājiem darbā galvenais ir neaizkrist aiz divāna.

Kāpšanu pa trepēm, kuru galā ticis meistarjūrists Balodis sauks, lai padod vēl otras trepes augšā, profesors sācis gausinātā

gaitā no zemāka pakāpiena. Spriešanā izskatīja neaizšifrētus dokumentus par prezidenta apžēlošanas tiesībām un Ministru kabineta ārkārtas sēžu sasaukšanas tiesībām, noteicot darba kārtību. Tā, pakāpeniski pilinot, no it kā procedūras jautājumiem virzīsies uz fundamentāliem secinājumiem par vēsturisku pagriezieni Latvijas labākā pārvaldišanā. Pasākuma respektēšanai un aizsegam darba grupas ģenerālis Balodis iesaistīja bijušos ministrprezidentus un ekslenci Valdi Zatleru, un kādreizējie atslēgas cilvēki politiskajā saprašanā arvien nav ar pliku roku ņemami. Viņi bija gatavi pieslēgties kuram katram ārkārtas solim, kas veicinātu, ka Latvija tiek drošāk valdīta ar spēcīga līdera roku, kur valsts galva ir gan nācījas morālā ikona, gan Centrālirtīgū pārbauda sviesta kvalitāti. Svētas lietas dēļ Māris Gailis bija atlicis burājumu apkārt pasaulei, Einars Repše apturējis kontaktu ar mākslīgo intelektu, Aigars Kalvītis at-

prasījis "uz stundiņu" priekšniekam degvielas uzpildes stacijā, kur tagad strādā par operatoru, bet Valdis Birkavs, uzticamā ulmaniste Laimdota Straujuma un Indulis Emsis varonīgi turējās, lai sanākšanas laikā nelaistos snaudā, kaut tos stipri vilka uz Simani. Visi piekrita, ka kritiskos brīžos, kad valdība nespēj pildīt funkcijas, kādam tas ir jādara, un šis kāds ir Valsts prezidents. Ekspremjeri savērnīki bija vienisprātis, cik kļūdainais bijis Repšes nolūms par valdības sēžu atklātību, un vaininieks tūlītēji atzina, ka gājis pilnīgi maldu takās. Pār-

Svētas lietas dēļ Māris Gailis bija atlicis burājumu apkārt pasaulei, Einars Repše apturējis kontaktu ar mākslīgo intelektu, Aigars Kalvītis atprasījis "uz stundiņu" priekšniekam degvielas uzpildes stacijā.

prastas atklātības apstākļos – premjeri teica – ministros rodas neveiklības sajūta, ie robežota spriestspēja, gre mošanas traucējumi, ka brīvā prese katru vārdu var apzībenot un triekt atpakaļ pret runātāju. Birkavs cirta galdā ar dūri – patvaļa jāizbeidz! Jau nākamai valdības sēdei jānotiek noslēgtībā un grūti pieejamā vietā! Kad šo pārveidojumu sagaidīs ar aplausiem un piekrišanas saucieniem, pēc iedarbīgas latviskas tradīcijas slēgs arī Saeimas sēdes, ja jūs saprotat, ko ar to gribu teikt. Bet ko darīt ar cilvēkiem, kam būs grūtības augt līdzīgai valstij, kam neliksies pieņemama pāreja uz prezidentālu pārvaldes iekārtu, un republikāni ietiepsies par galēji nepopulāriem uzskatiem, ka pluralismu, liberalismu bez krastiem nedrīkst apspiest? Šos politiķus palaidīs mājās, kā to darīja Kārlis, un viņiem, kā saka, līdz kāzām sadzīs. Sivākas pretestības izrādītājus, kuri varbūt pat šaudīsies ar revolveri griestos, sākotnēji dziedēs ar stipriem sinepju plāksteriem sociālās korekcijas iestādēs, taču atcerieties par valsts pirmās personas neatņemamām tiesībām apžēlot noziegusos. Kad taisnīgais prezidents redzēs, ka grēkagabali pārdomājuši noziegumu un brīvībā citu ļaunu nedarīs, kā piebāzīs pilsoņu galvas ar aplamībām un dumjībām, tad dāvās piedošanu īstā laikā ar pozitīvu ietekmi uz individu un sabiedrību kopumā. Tādējādi cels vienpersoniskas varas prestižu laikabiedru acīs.

Konstitucionālo tiesību juristi kā apburti klausījās, kā viss nolīdzinās uz gludināmā dēļa pieredzējušo praktiķu un saprātīgā Baloža vadībā. Kur tieslietnieki interpretē par trīs vienkāršiem nepaplašinātiem teikumiem būtu sagājuši neatpiņķerējamus ragos, vai tos jāskata pēc Korsikas likumiem vai Veimāras konstitūcijas formātā, tur likumzinis Balodis noteica virzienu uz autoritāras varas palielināšanu bez viena tintes traipa!

Kompleksās Satversmes reformas urdītāji vienojās, ka dos ziedu, lai nodomi tēvijai labā godam izdotos, un uzdzēra uz Kārļa Ulmaņa veselību, kopā nodziedot "Uz priekšu, latvieši, un pulkos stājamies!"